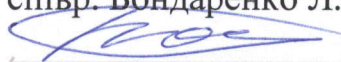


**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДУ «ІНСТИТУТ ФАРМАКОЛОГІЇ ТА ТОКСИКОЛОГІЇ НАМН
УКРАЇНИ»**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант ОНП
д.біол.н., гол. наук.
співр. Бондаренко Л.Б.



«07» лютого 2022 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Біоетика»

Освітньо-наукова програма вищої освіти підготовки фахівців «Фармакологія»

Третій (освітньо - науковий) рівень вищої освіти

Доктор філософії

091 «Біологія»

Київ, 2022

1. Контактна інформація:

Викладач: ст. наук. спів., докт. біол. наук Шаяхметова Ганна Михайлівна
ст. наук. спів., канд. біол. наук Добреля Наталія Володимирівна

e-mail: anna_shayakhmetova@yahoo.com
ndobrelya@gmail.com

2. Анотація курсу:

Семестр: 2 (34 години).

Обсяг: загальний обсяг – 90; лекцій – 10; семінарські заняття – 24; самостійна робота – 56.

Навчальна дисципліна «Біоетика»(вибірковий компонент ОНП) для здобувачів освітньо-наукового ступеня доктора філософії у галузі біології, ОНП «Фармакологія» спрямовано на вивчення та висвітлення етичних проблем, пов'язаних з розвитком технологічних наук, біології, медицини; закладає основи теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо зміни в оцінці стану здоров'я населення, експериментах на тваринах; захисту прав ембріона людини, а також морального статусу природних методів розпізнавання днів плідності, репродуктивних технологій, біомедичних маніпуляцій, доклінічного та клінічного дослідження лікарських засобів, генної інженерії, клонування, експериментування на людині, трансплантації органів, евтаназії та її протидії — паліативного лікування; закладає основи здорового способу життя, пошани гідності людини, збереження життя та здоров'я людини від моменту запліднення до природної смерті, якості та ефективності діагностики, лікування, реабілітації та профілактики захворювань, збереження та зміцнення здоров'я населення.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Біоетика» є розкриття змісту, історичних коренів, засад та епістемології біоетики як науки, і на основі цього — висвітлення теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо зміни в оцінці стану здоров'я населення, пошани гідності людини як особистості та її розвитку в духовній, душевній і тілесній інтегральності, збереження людського життя від моменту запліднення до природної смерті,

біоетичних засад та питань біобезпеки у біотехнологічних процесах та розробки лікарських засобів.

Опанування цієї навчальною дисципліною забезпечить розвиток у майбутнього доктора філософії таких компетентностей:

Інтегральна: здатність розв'язувати складні життєві та професійні практичні проблеми, пов'язані з міжлюдськими відносинами, науковою діяльністю, моральним вибором та відповідальністю, що передбачає застосування основних положень християнської етики і моралі.

загальні: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; здатність бути критичним і самокритичним; здатність генерувати нові ідеї (креативність); здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети; цінування та повага різноманітності та мультикультурності; здатність розробляти та управляти проектами; здатність усвідомлювати рівні можливості та відмінності, гендерні проблеми.

спеціальні (фахові, предметні): володіння навичками дефініції понять біоетики; розуміння і вміння використовувати основні етичні поняття для концептуалізації конкретних проблемних ситуацій у науковій діяльності; вміння розуміти власну професійну самоактуалізацію у контексті біоетики; здатність екстраполювати цінності біоетики та об'єктивні моральні норми на практичні життєві ситуації та професійну діяльність; здатність структурно аналізувати передумови конфлікту, здатність створювати стратегії вирішення конфлікту, засновані на принципі спільного блага і конструювання нових можливостей.

Результати вивчення дисципліни:

- Знати та розуміти основні поняття та засади біоетики, біологічний і антропологічний статус людського ембріону, законодавчу базу, що стосується гідності та недоторканості людського життя з моменту запліднення до природної смерті, причини, сутність, методи, наслідки

штучного аборту як біоетичного і соціально-духовного явища та як порушення основного права на життя;

- знати та розуміти основні етичні поняття щодо тенденцій та проблем розвитку духовності людини і суспільства;
- знати про можливості розв'язання проблемних ситуацій з позиції персоналістичної біоетики;
- аналізувати складні медико-біологічні проблеми та швидко приймати рішення; використовувати різні види інформаційних ресурсів біотичного спрямування;
- вміти аналізувати власну поведінку (вчинки, вибір) та поведінку інших людей з точки зору цінностей та засад біоетики;
- здатність знаходити відповідні логічні зв'язки між засадами біоетики та актуальними викликами перед сучасною освітою, наукою, медициною біологією, правом;
- готовність приймати базовані на цінностях біоетики рішення з метою розв'язання проблем та нести за них відповідальність.

Необхідні навчальні компоненти (пререкізити, кореквізити і постреквізити): в межах третього (освітньо-наукового) рівня.

Зміст дисципліни: 12 тем:

Тема 1. Теоретико-методологічні засади біоетики. Людське життя як неповторна цінність.

Тема 2. Історичні корені біоетики. Епістемологія та етико-культурні корені біоетики. Філософські основи біоетики.

Тема 3. Право на життя від моменту запліднення. Біоетична концепція демографії. Проблеми абортів.

Тема 4. Біоетика і трансплантація органів. Ксенотрансплантація з точки зору біоетики.

Тема 5. Проблема евтаназії в контексті біоетики. Альтернатива евтаназії – паліативне лікування.

Фармакологія в орбіті біоетики.

Тема 6. Біоетика роботи з експериментальними тваринами. Моделювання патологічних процесів.

Тема 7. Біоетичні аспекти роботи з культурами клітин та тканин.

Тема 8. Біоетика доклінічних досліджень

Тема 9. Біоетика клінічних досліджень.

Тема 10. Стан і перспективи розвитку біоетики в Україні, Інтеграційні процеси з країнами ЄС.

Тема 11. Біоетичні та правові проблеми репродукції людини, генетичних технологій. Загальна декларація про геном людини та права людини. Євгеніка. Положення про генетичне консультування та генну інженерію.

Тема 12. Сучасна концепція доказової медицини. Етична оцінка біобезпеки та ризиків біомедичних технологій та лікарських засобів. Біоетичні комітети.

Форма навчання: денна, вечірня, заочна.

Форми підсумкового контролю: залік (2 семестр).

Засоби контролю успішності навчання: написання тестових, ситуаційних, творчих завдань; реферативні доповіді, участь у дискусії, питання для підсумкового контролю.

Мова навчання: українська.

3. Оцінювання:

Оцінка за модуль визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового модульного контролю (ПМК) (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою навчальної дисципліни.

Максимальна кількість балів, яку аспірант може набрати при вивченні кожного модуля, становить 200, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 120 балів. ПМК здійснюється по завершенню вивчення всіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля. Форми проведення ПМК мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної

підготовки. Максимальна кількість балів, яку може набрати аспірант при складанні ПМК, становить 80. ПМК вважається зарахованим, якщо аспірант набрав не менше 50 балів. Для оцінювання поточної навчальної діяльності встановлюється єдина шкала, яка визначає фіксовані значення для максимально можливої та мінімально необхідної кількості балів (110 балів, якщо поточні оцінки – «відмінно» та 60 балів, якщо поточні – «задовільно». До 110 максимальних балів можуть додаватись бали за індивідуальну роботу – не більше 10). Бали за поточну успішність прив'язуються до середньої арифметичної оцінки за традиційною чотирибальною системою незалежно від кількості занять в модулі. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для запланованої теми.

Залік здійснюється після завершення вивчення всіх тем на останньому занятті. До ПМК допускаються аспіранти, які відвідали усі передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні заняття, та при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

Програма заліку включає обов'язкову і варіативну частини.

Обов'язкова частина охоплює:

- теоретичне завдання, яке передбачає письмову відповідь на питання, що дає можливість оцінити теоретичний рівень підготовки;
- аналітичне завдання, яке передбачає реалізацію набутих навичок роботи з науковим текстом і розв'язання ситуаційних задач.

Варіативна частина передбачає розробку заходів із моделювання власної наукової діяльності у відповідності до біоетичних аспектів діяльності науковця.

4. Політика курсу: обов'язкове дотримання аспірантами академічної доброчесності, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

I. ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА

1. Терешкевич Г. Т. Основи біоетики та біобезпеки: підручник. Тернопіль: ТДМУ, 2018. 400 с.
2. Стефанов О.В. Доклінічні дослідження лікарських засобів (методичні рекомендації). Київ: «Авіацена», 2002. – 527с.
3. Основи біоетики та біобезпеки : підручник [для студентів вищих навч. закладів-мед. ун-тів, ін-тів й акад.] / О. М. Ковальова, В. М. Лісовий, Т. М. Амбросова, В. І. Смирнова. - К. : Медицина, 2017. - 392 с.
4. Запорожан В. М. Біоетика / В. М. Запорожан, М. Л. Аряєв. — К.: Здоров'я, 2005. — 288 с
5. Біоетика та біобезпека : [національний підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації] / Валерій Миколайович Запорожан, Микола Леонідович Аряєв. - К. : Здоров'я, 2013. - 455 с.
6. Основи біоетики та біобезпеки : навчальний посібник для студентів закладів вищої медичної освіти / В. М. Бобирьов, В. М. Дворник, Т. О. Дев'яткіна та ін. - Вінниця : Нова Книга, 2020. - 243 с.
7. Біоетика в системі охорони здоров'я і медичної освіти: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 26–27 березня 2009 р. — Львів: ЛНМУ імені Данила Галицького, 2009. — 630 с

II. ДОДАТКОВІ ДЖЕРЕЛА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <http://www.bioethics.net>

2.<http://www.bioethics.as.nyu.edu>

3.<http://www.bioethics.ca>

4. Запорожан В.Н. Біоетика та біобезпека, національний підручник /В.Н.Запорожан, Н.Л.Аряєв. – Київ Здоров'я. –2013. – 454с.

5. Завалюк А.Х. Етично-правові аспекти лікарської діяльності в Україні/А.Х.Завалюк, Г.Х.Кривда, І.О.Юхимець. – Одеса, 2008. – 191 с.

6. Згречча Е. Біоетика :підручник / Е. Згречча, А. Дж.Спаньйоло, М.Л.П'єстро; пер. з італ. В.Й. Шовкун. – Львів.: Медицина і право, 2007. – 672 с.

7. Сидоренко Л. І. Сучасна екологія. Наукові, етичні та філософські ракурси: навч. посібник / Л. І. Сидоренко. — К.: Парапан, 2002. — 152 с. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я / за заг. ред. Ю. В. Вороненка, В. Ф. Москаленка. —Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. — 680 с.